

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D2/1/AD.-02/1 (Devralma)
Karar Sayısı : 02-01/4-1
Karar Tarihi : 8.1.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rifki ÜNAL

B- RAPORTÖR: Ali DEMİRÖZ

C- BİLDİRİMDE BULUNAN:

- Pak Holding A.Ş.
Prof. Dr. Bülent Tarcan Sok. No:5 80290 Gayrettepe/İstanbul
- Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş.
Prof. Dr. Bülent Tarcan Sok. No:5 80290 Gayrettepe/İstanbul
- Asil Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.
Prof. Dr. Bülent Tarcan Sok. No:5 80290 Gayrettepe/İstanbul
- Pinat Gıda San. ve Tic. A.Ş.
Prof. Dr. Bülent Tarcan Sok. No:5 80290 Gayrettepe/İstanbul

- D- TARAFLAR:** - Pak Holding A.Ş.
- Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş.
- Asil Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.
- Pinat Gıda San. ve Tic. A.Ş.
- Kartonsan Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. Hissedarları

E- DOSYA KONUSU: Pak Holding A.Ş., Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş., Asil Gıda ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Pinat Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Kartonsan Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. hisselerinin bir kısmını İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'ndan çağrı yoluyla devralması işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 1.11.2001 tarih, 4659 sayı ve 24.12.2001 tarih, 5470 sayı ile given bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 4.1.2002 tarih, D2/1/A.D.-02/1 sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu 4.1.2002 tarih, B.50.0.REK.0.06.00.00/106 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-01 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, Pak Grubu şirketlerinin Kartonsan Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. hisselerini devralması işlemine, Pak Grubu'nun ilgili

ürün pazarında herhangi bir faaliyetinin bulunmaması dolayısıyla işlem sonucunda hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmaması nedeniyle, anılan işleme izin verilmesinde herhangi bir sakınca olmadığı ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İşlemin Şekli ve Tarafları

Bildirime konu devralma işlemi Pak Holding A.Ş., Asil Gıda ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş., Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş. ve Pinat Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Pak Grubu) tarafından Kartonsan Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kartonsan) hisselerinin bir kısmının elde edilmesi ile ilgilidir. Bildirimde, bu şirketlerin, Pak Holding A.Ş.'ye ve Pak Grubu'na dahil ve birlikte hareket eden teşebbüsler olduğu belirtilmektedir. Bu durum, aynı zamanda şirketlerin ortaklık yapısı ve yönetim kurullarından da anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Kartonsan hisselerini devralan şirketlerin Pak Grubu çatısı altında tek bir ekonomik bütünlük oluşturduğu görülmektedir.

Pak Grubu; ekmek mayası ve ekmek katkı maddeleri üretimi, gemi işletmeciliği ve ilaç üretimi olmak üzere belli başlı üç alanda faaliyet göstermektedir. Kartonsan hisselerini alan Grup şirketleri, ekmek mayası ve ekmek katkı maddeleri üretimi yapan şirketlerdir. Bu şirketlerden sadece Pinat Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin gemi işletmeciliği alanında faaliyeti bulunmaktadır.

Hisseleri devralınan Kartonsan ise 1967 yılında kurulan ve kağıt-karton sektöründe faaliyet gösteren bir şirkettir. Şirket, Türkiye'nin kuşe karton ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılayabilecek üretim kapasitesine (155.000 ton/yıl) sahiptir ve 2000 yılında kapasitesinin tamamını kullanarak 155.791 ton karton üretimi gerçekleştirmiştir.

Kartonsan hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)'nda işlem görmektedir ve işlem öncesinde bu hisselerin değişik ellerde bulunduğu anlaşılmaktadır. Bildirimde yer alan bilgiler doğrultusunda, Kartonsan'ın sermayesinin A (imtiyazlı) ve B grubu hisselerden oluştuğu ancak imtiyazlı hisse senetlerinin imtiyazının sadece dağıtılacak kar payı konusunda olduğu, oy hakkı, yönetim kurulunun oluşumu ve rüçhan hakkı gibi konularda bu pay senetlerinin herhangi bir imtiyazı bulunmadığı ve yapılan hisse alımı öncesi belirli bir teşebbüsün ya da teşebbüslerin şirket üzerinde yönetim kontrolünün bulunmadığı belirlenmiştir.

Pak Grubu, Kartonsan hisselerini 1999 yılı Temmuz ayından itibaren İMKB'de satın almaya başlamış, Temmuz 2001'e kadar hisse alımı devam etmiştir. 30.3.2001 tarihinde, Pak Grubu'nun Kartonsan'daki payı %16,68'dir. Temmuz 2001'de önce Cem Ofset Matbaacılık Sanayi A.Ş %4,9, daha sonra Selahattin Demirci %5,3 oranındaki hisselerini İMKB Toptan Satışlar Pazarı'nda Pak Grubu'na satmıştır. İMKB'den devam eden diğer alımlar nedeniyle Pak Grubu, Kartonsan sermayesindeki payının %25'i geçmesi üzerine çağrı yoluyla hisse toplanması için Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'ndan izin almış, 13.9.2001-27.9.2001 tarihleri arasında çağrıyı gerçekleştirmiştir. 15 günlük çağrı sonucunda ve devam eden İMKB alımları ile birlikte Ekim ayı başında Pak Grubu'nun sermaye içindeki payı

%41'e çıkmıştır. Bu işlem sonrasında, 8 Ekim tarihinde şirket ortaklarından bir kısmının da İMKB Toptan Satışlar Pazarı'nda hisselerini satmaları üzerine, Pak Grubu, Kartonsan hisselerinin %48,636'sına sahip olmuştur. Halihazırda bu oran korunmaktadır. 30.3.2001 tarihli genel kurul hazırlanırken cetvelindeki hisse yapısı ile yukarıda sıralanan işlemlerden sonra ortaya çıkan yapıyı aşağıdaki tabloda görmek mümkündür.

Tablo 1- 30.3.2001 ve 31.10.2001 tarihi itibarıyla Kartonsan hisse yapısı

Hissedarlar	30.3.2001 (%)	31.10.2001 (%)
Asil Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	7,00	23,53
Pinat Gıda San. ve Tic. A.Ş.	9,54	9,54
Pak Holding A.Ş.	0,14	7,98
Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş.	0,00	7,58
Selka Holding A.Ş.	16,94	16,94
Malazlar Kibrit San. ve Tic. A.Ş.	13,58	13,58
Selahattin Demirci	5,39	0,00
Cem Ofset Matbaacılık San. A.Ş.	4,94	0,00
Diğer Ortaklar	42,46	20,85
Toplam	100,00	100,00

Çağrı yoluyla hisse alımı ve bu konudaki esaslar SPK'nın çıkardığı bir Tebliğ¹ ile düzenlenmektedir. Söz konusu Tebliğ'in 14. maddesinde ortaklıkların sermaye ve yönetiminde kontrolü sağlamak amacıyla pay sahiplerine çağrıda bulunarak hisse senedi toplama girişiminin koşulları belirlenmiştir.

Çağrı yoluyla hisse alınması, anılan Tebliğ'in 17. maddesinin "*çağrı yoluyla hisse senedi toplanması, blok veya münferit alımlar ya da diğer herhangi bir yöntemle, tek başına veya birlikte hareket ettikleri kişilerle beraber, doğrudan veya dolaylı olarak bir ortaklığın sermayesinin ve oy haklarının %25'ine veya daha fazlasına ya da bu orana bağlı olmaksızın yönetim kontrolünü sağlayan paylarına sahip olanlar, diğer ortaklara ait hisse senetlerini de satın almak üzere çağrıda bulunmak zorundadır. Tek başına veya birlikte hareket ettiği kişilerle beraber bir ortaklığın sermayesine ve oy haklarına %25 ile %50 arasında bir oranda sahip olanlar da, herhangi bir on iki aylık süre içerisinde bu oranı, %10 ya da daha fazla artırırlarsa, diğer ortaklara ait hisse senetlerini satın almak üzere çağrıda bulunmakla yükümlüdürler. Söz konusu oranlara ulaşılmamasını izleyeri on beş gün içerisinde, çağrı yapmak üzere Kurul'a başvurulması gereklidir.*" hükmü gereğince bir zorunluluk da olabilmektedir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. Ürün Pazarı: Hisse devrine konu olan Kartonsan, kağıt-karton sektöründe faaliyet göstermektedir. Türkiye'de kağıt-karton sektörünün genel özelliklerine bakıldığında, özellikle hammadde açısından ithalata bağımlı bir sektör olduğu, yatırım maliyetlerinin yüksek olduğu, büyük kapasiteli Avrupa firmaları karşısında

¹ Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekaleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekalet Veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri IV, No:8), 09.03.1994 tarih ve 21872 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

rekabet gücünün düşük olduğu görülmektedir. Kağıt-karton ürünlerinin tüketiminde kağıt türlerine göre değişmekle birlikte, ithalatın önemli bir payı bulunmaktadır.

Kağıt-karton ürünleri genelde yazı-tabı kağıtları, gazete kağıdı, sargılık kağıt, temizlik kağıtları, kraft torba kağıdı, oluklu mukavva kağıdı, kartonlar, sigara ve özel ince kağıtlar olarak sınıflandırılmaktadır. Kağıt-karton sektöründe faaliyet gösteren firmalar genellikle bu ürün türlerinden birisinde ya da bir kaçında uzmanlaşmaktadır.

Kartonsan'ın faaliyet gösterdiği karton ürünlerinin diğer kağıt türlerinden farklı bir pazar olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca edilen bilgilerden, kartonların da kendi içerisinde kuşe karton, bristol karton, kraft karton gibi çeşitlere ayrıldığı anlaşılmaktadır. Kartonsan'da üretilen kartonlar dubleks ve tripleks olmak üzere ikiye ayrılmaktadır ve hurda kağıt esaslı üretim yapılmaktadır.

Farklı kullanım amacına göre üretilen karton çeşitlerinin ya da üretim sürecinin farklılaştığı karton çeşitlerinin farklı ürün pazarları olarak tanımlanıp tanımlanmayacağı ayrıntılı bir analiz gerektirmektedir. Bununla birlikte, Kartonsan hisselerini devralan Pak Grubu'nun bu alanda hiçbir faaliyetinin bulunmaması nedeniyle, işlemin değerlendirilmesinde karton pazarının bir bütün olarak ele alınmasında bir sakınca olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu işlemin değerlendirilmesinde ilgili ürün pazarı "karton ürünleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.2.2. Coğrafi Pazar: İlgili ürün pazarının ülke içerisinde belli bir coğrafi pazarla sınırlanmasının mümkün olmaması ve bölgeler arasında rekabetçi şartların farklılığını ortaya çıkaracak bir unsur bulunmaması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak kabul edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, İşlem öncesinde Kartonsan'ın, değişik oranda hisse sahibi olan gerçek ya da tüzel kişilerin katılımıyla yönetilen bir teşebbüs konumunda olduğu görülmektedir. Bu nedenle, herhangi bir hisse sahibi ya da grubun yönetimi tek başına kontrol etmediği anlaşılmaktadır. İşlem öncesinde şirketin yönetim kurulu 15 üyeden oluşmaktadır. Kartonsan Ana Sözleşmesi'nin 11. maddesine göre, yönetim kurulunun 15 üyeden oluştuğu durumlarda, yönetim kurulu en az 12 üyenin katılımıyla toplanabilecek ve en az 12 üyenin olumlu oyuyla karar alabilecektir. Bu durum, değişik hisse gruplarının temsil edildiği yönetim kuruluna yüksek bir toplantı ve karar yeter sayısı getirerek kararlarda geniş bir katılımı yani hissedarlar tarafından şirketin "ortak kontrol"ünü sağlamaktadır. İşlem sonrasında şirketin hisse yapısı aşağıdaki gibi olacaktır:

Tablo 2- İşlem sonrası Kartonsan hisse yapısı

Hissedar	Hisse Oranı (%)
Pak Grubu	48,6
Selka Holding A.Ş.	16,9
Malazlar Kibrit San. ve Tic. A.Ş.	13,6
Diğer	20,9

Tabloda görüldüğü üzere Pak Grubu, Kartonsan'ın %48,6 oranında hissesine sahip bulunmaktadır. Pak Grubu'ndan sonra en yüksek payı bulunan Selka Holding

A.Ş. ise, Kartonsan'ın %99 hissesine sahip olduğu yavru şirkettir. Dolayısıyla Kartonsan'ı kontrol eden bir teşebbüs Selka Holding A.Ş. yönetimini de ele geçirmektedir. İncelemeler sonucunda, hisse alımları sonrasında Selka Holding A.Ş.'de yönetim kuruluna 7 yeni üye atıldığı ve bu kişilerin Pak Grubu şirketleri ortakları ve/veya yöneticileri oldukları anlaşılmıştır. Daha önceki Pak Grubu üyelerinin de yönetim kurulundaki varlıkları dikkate alındığında, Pak Grubu'nun Selka Holding A.Ş. yönetiminde çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Dolayısıyla Pak Grubu (Selka Holding A.Ş.'nin %16,9'luk payı da eklendiğinde), Kartonsan hisselerinin yaklaşık üçte ikisine sahip olacaktır.

Mevcut durumda Kartonsan yönetim kurulu 12 üyeden oluşmaktadır. Yönetim kurulunda 5 üye aynı zamanda Pak Grubu şirketlerinin yöneticileri ve yönetim kurulu üyeleridir. Bir üye uzun yıllar Kartonsan yönetiminde görev yapması, akademik ve iş hayatı deneyimi olması nedeniyle görev almakta ve kalan 6 üye ise diğer ortakların temsilcisi olarak yer almaktadır. Ana Sözleşme'nin 11. maddesi uyarınca yönetim kurulu 12 üyeden oluştuğunda toplantı ve karar yeter sayısı 9'dur. Bu nedenle, mevcut durumda Pak Grubu'nun yönetimde tek başına kontrolü bulunmamaktadır. Ancak, Pak Grubu'nun yaklaşık üçte iki oranındaki pay sahipliği sonucu şirket Ana Sözleşmesi'ni değiştirecek güce sahip olması ve diğer payların değişik ellerde toplanması nedeniyle, şirketin kontrolünü istediği zaman tek başına alacak araçlara sahip olduğu görülmektedir. Yönetim kurulundaki mevcut yapının (diğer ortakların da yönetimde önemli oranda temsil edilmesi), Grubun yeni bir alana yaptığı yatırımda diğer ortakların tecrübe ve desteğinden yararlanmak amacıyla oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, hisse alımları sonucunda şirketin kontrolünün ortak kontrolden Pak Grubu'na geçmesi nedeniyle, söz konusu işlem, 1997/1 sayılı Tebliğ'in "Birleşme veya Devralma Sayılan Haller" başlıklı 2. maddesinin (b) bendinde yer alan "*herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün malvarlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları devralması veya kontrol etmesi*" hükmü doğrultusunda bir "devralma"dır.

1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4. maddesinde yer alan "*Bu Tebliğ'in 2 inci maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma sonucunda birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmibeş trilyon Türk Lirasını aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur*" hükmü ile hangi tür birleşme ya da devir işlemlerinin Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu belirlenmektedir. Dosya mevcudunda yer alan bilgilerden, Kartonsan'ın ilgili ürün pazarındaki cirosunun TL., pazar payının %....., yalnız kuşe karton ürünleri dikkate alındığında %..... olduğu, Pak Grubu'nun ise ilgili ürün pazarında faaliyeti olmadığından herhangi bir payının veya cirosunun bulunmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla işleme konu Kartonsan'ın sahip olduğu pazar payı ve cironun, anılan Tebliğ'de belirlenen ciro ve pazar payı eşiklerini aşması nedeniyle, söz konusu işlem Rekabet Kurulu'ndan izin alınması gereken bir devralma işlemidir.

4054 sayılı Kanun'un "Birleşme veya Devralma" başlıklı 7. maddesinde yer alan, "*Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim*

durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır." hükmü gereğince, bir birleşme veya devralmanın yasaklanabilmesi için işlemin, ya hakim durum yaratarak ya da mevcut bir hakim durumu güçlendirerek ilgili piyasada rekabeti önemli ölçüde azaltması gerekmektedir.

Dosya konusu işlemin etkilediği ürün pazarı olan karton ürünleri pazarında Kartonsan yurtiçi üretim ve kapasite bakımından lider konumda bulunmaktadır. Dosya mevcudundaki verilere göre, 2000 yılında toplam karton üretimi kapasitesi 317. 000 ton/yıl, toplam üretim 277.000 ton, toplam karton tüketimi ise 420.000 tondur. Kartonsan 155.000 ton/yıl kapasitesiyle ülke içindeki kurulu karton üretimi kapasitesinin yaklaşık yarısına sahiptir. İthalatla birlikte Kartonsan'ın karton ürünleri pazarındaki payı %.....'lara yaklaşmaktadır. Bununla birlikte, Kartonsan'ın uzmanlaştığı kuşe karton ürünleri dikkate alındığında Kartonsan'ın pazar payı yükselmektedir.

Ancak, Kartonsan'ı devralan Pak Grubu'nun karton ürünleri pazarında herhangi bir faaliyetinin bulunmaması nedeniyle, devralma sonucunda bu pazardaki yapıda herhangi bir değişiklik söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla, devralma işlemi ile rekabetin azaltılması sonucunu doğuracak bir hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi durumu ortaya çıkmayacaktır.

H- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespitler ve yapılan değerlendirmeler doğrultusunda; Pak Grubu (Pak Holding A.Ş., Asil Gıda ve Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş., Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş. ve Pinat Gıda San. ve Tic. A.Ş.)'nun Kartonsan Karton Sanayi ve Ticaret A.Ş. hisselerini devralması işlemine, Pak Grubu'nun ilgili ürün pazarında herhangi bir faaliyetinin bulunmaması dolayısıyla işlem sonucunda hakim durum yaratılması ya da mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.